Socialministeriet

07-11-2026

Bilag 1 – Ny takstmodel på botilbudsområdet

Botilbudsområdet rummer de voksne borgere, der som følge af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har brug for støtte og pleje, som ikke kan dækkes i eget hjem. Det har været en central hegnspæl for aftalepartierne, at disse borgeres behov skal opfyldes, og at det fortsat er i centrum for en ny takstmodel. Det betyder også, at der ikke ændres ved, at visitation til et botilbud skal ske med afsæt i borgers konkrete og individuelle behov.

En ny takstmodel skal bidrage til at skabe en større sammenhæng mellem støttebehov og pris, og modellen skal understøtte, at borgers behov fortsat opfyldes på det enkelte tilbud. Kommunernes fastsættelse af taksterne for indsatsniveauerne skal tage højde for de mange forskellige behov, som gælder på socialområdet, og tilbuddene skal således kunne levere den fornødne kvalitet til borgerne. Det betyder også, at takstmodellen er indrettet, så det vil være muligt at tage højde for, at nogle tilbud leverer højt specialiserede indsatser.

Det er borgerens behov, som afgør hvilket indsatsniveau, man visiteres til. Ligesom for ældreområdet kan der derfor være borgere, som periodevis har behov for en mere eller mindre intensiv indsats. Det centrale er, at borgeren får den indsats, som skal til for at opfylde borgers behov. Ved ændringer ud af indsatsniveauet skal både indsats og betaling kunne justeres hurtigt. Der gennemføres en opfølgning senest tre måneder efter indflytning i botilbud. Opfølgningen skal afklare, om borgeren modtager den rette faglige indsats, og om støtteniveauet og takst er retvisende.

Takstmodellen skal endvidere sikre bedre strukturer på botilbudsområdet, skabe større gennemsigtighed og understøtte fair og lige behandling af offentlige, kommercielle private og selvejende leverandører. Det kræver lige vilkår i form af øget gennemsigtighed, en fast prisstruktur og klarere regler. Komplekse regler og vurderingsmæssige gråzoner giver i dag risiko for snyd og for, at der er botilbud, som leverer indsatser langt under rimeligt niveau. Samtidig er det eksisterende system omfattet af et væsentligt bureaukrati med proceskonsulenter og forhandlingseksperter, som tager ressourcerne væk fra kerneopgaven.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal indføres en ny takstmodel på botilbudsområdet (botilbud til midlertidige og længerevarende ophold for voksne efter servicelovens § 107 og § 108 samt ydelser efter serviceloven, der leveres på botilbudslignende tilbud, fx efter almenboliglovens § 105 til voksne).

Mange af de andre velfærdsområder (fx skole-, sundheds- og ældreområdet) er kendetegnet ved, at opdragsgiver sætter en pris for en opgave, som private, selvejende og offentlige aktører efterfølgende kan byde ind på. Det skaber klarhed over, hvad der forventes leveret, og hvad prisen er. Sådan er det ikke på botilbudsområdet i dag, hvor leverandøren sætter prisen baseret på egen opgørelse af tilbuddets budgetterede, langsigtede gennemsnitlige omkostninger.

Det betyder, at prisfastsættelsen er tung og svær at gennemskue. Både private, selvejende og offentlige leverandører risikerer at bruge mange administrative ressourcer på at sætte en pris, og der konstateres mange fejl. Samtidig giver prisfastsættelsen i dag mulighed for, at brodne kar ser en god forretning i at oprette et botilbud.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der er brug for en ny model for takstfastsættelsen på botilbudsområdet, hvor taksten fastsættes af kommunerne efter inddragelse af repræsentanter fra de private og selvejende aktører i fællesskab på regionsniveau. Ved uenighed skal taksten kunne efterprøves af den uafhængige kontrolenhed efter de nationale beregningsregler. Taksten fastsættes, så den afspejler de offentliges omkostninger ved at drive et tilsvarende sammenligneligt tilbud. Taksterne er bindende modsat i dag, hvor taksten alene er vejledende, og den endelige pris fastsættes i en forhandling med tilbuddet. Ved at fastsætte taksten tværkommunalt inden for hver region sikres et tilstrækkeligt udvalg af tilbud i lyset af de store forskelle i borgerbehov, som findes på botilbudsområdet. Aftalepartierne er enige om, at der skal være fuld offentlig indsigt i beregningsgrundlaget i de takster, der fastsættes tværkommunalt inden for hver region, så beregningsgrundlaget også kan indbringes for en uvildig kontrolenhed.

Borgers behov er fortsat kernen på socialområdet, og det ændres ikke med en ny takstmodel. I stedet skabes der en større sammenhæng mellem støttebehov og pris mhp. at understøtte kvaliteten på botilbudsområdet.

Modellen indebærer overordnet:

1. Der laves nationalt en indsatsniveaustruktur: Der fastsættes nationalt et antal indsatsniveauer, hvor hvert indsatsniveau afspejler et spænd i antal støttetimer til borgerne. Dermed bliver det muligt at sammenligne indsatser inden for samme indsatsniveau på tværs af tilbud.
2. Kommunerne fastsætter taksten med inddragelse af private og selvejende: Kommunerne laver i fællesskab i hver region et udspil til en takst for indsatsniveauerne på baggrund af offentlige tilbuds udgifter til at levere en tilsvarende indsats. Udspillet drøftes efterfølgende med repræsentanter for de selvejende og private leverandører med henblik på en aftale om den endelige takst. Repræsentanter fra både private og selvejende leverandører inddrages dermed i en forhandling med henblik på en aftale om priserne. Såfremt der ikke kan opnås enighed, fastsætter kommunerne prisen. Alle leverandører vil modtage de faste takster. Hvor der ikke findes reelt sammenlignelige kommunale eller regionale tilbud, fastsættes taksten efter en særskilt dokumenteret beregning med direkte inddragelse af de relevante leverandører. Relevante parter vil blive inddraget i fastsættelsen af indsatsniveauerne, herunder kommuner og selvejende og private leverandører. Inddragelsen omfatter både den nationale udformning af indsatsniveauerne og beregningsregler og den regionale fastsættelse af takster.
3. Taksterne kan differentieres efter forskelle i borgerbehov: Kommunerne vil få mulighed for at fastsætte flere takster for et givent indsatsniveau. Det skyldes, at nogle tilbud har særlige kompetencer eller fysiske faciliteter målrettet borgere med mere specialiserede behov. Muligheden for at differentiere på timepris skal understøtte, at alle borgere forsat kan få deres behov dækket. Socialministeriet vil i forbindelse med fastsættelsen af indsatsniveauer inddrage de relevante parter, herunder kommuner og de private og selvejende leverandører. Det konkrete antal indsatsniveauer vil blive fastlagt i et efterfølgende arbejde. Aftalepartierne vil blive inddraget ifm. fastsættelsen.
4. Borgeres individuelle behov skal fortsat imødekommes: Der ændres ikke ved, at borgere fortsat skal have deres individuelle behov dækket. Indsatsniveauerne skal inddeles, således at dette er muligt. Borgeren visiteres til et indsatsniveau og et tilbud, som imødekommer borgerens individuelle behov inden for det givne indsatsniveau. Borgerne vil ligesom i dag have mulighed for at klage over afgørelsen. Modellen skal ligeledes med øget gennemsigtighed understøtte opfølgning på, hvorvidt borgeren modtager den visiterede indsats, og om indsatsen har den fornødne kvalitet. Det vil styrke grundlaget for at gribe ind over for utilstrækkelig kvalitet og uvedkommende udgifter uanset tilbuddets selskabsform.
5. Nationale regler for takstfastsættelsen: Der laves en række tiltag, som skal understøtte korrekt takstberegning og lige vilkår mellem offentlige og private tilbud. Det indebærer nationale regler for beregning, offentliggørelse og efterregulering af taksterne, ligesom der laves en nationalt fastsat overheadsats, etableres en kontrolenhed og udarbejdes en håndbog.

Modellen uddybes nedenfor.

Indsatsniveauer med samme struktur på tværs af landet
Aftalepartierne er enige om en national indsatsniveaustruktur skal understøtte, at det skal være lettere at sammenligne tilbud på tværs. Med denne struktur ved både sagsbehandler og borger, når de skal vælge tilbud, hvor mange støttetimer, der kan forventes i et givent indsatsniveau. Dermed skal sagsbehandler og borger ikke bruge tid på at gennemskue, hvad indsatsniveauet dækker over, da det er klart defineret på forhånd. I stedet kan de fokusere på at vurdere, hvilket af flere sammenlignelige tilbud der giver den bedste indsats inden for indsatsniveauet ift. fx medarbejdersammensætning, faglighed og bemanding.

Indsatsniveauerne skal udformes, så alle borgeres behov kan rummes. Den nærmere opdeling i indsatsniveauer fastsættes i et efterfølgende fagligt arbejde frem mod udstedelse af bekendtgørelse med inddragelse af de private aktører og KL. Inddragelsen omfatter både den nationale udformning af indsatsniveauerne, de nationale regler for takstfastsættelsen og den fælleskommunale fastsættelse af takster. Aftalepartierne vil blive inddraget ifm. fastsættelsen. Tilbuddene vil kunne levere forskellige faglige indsatser inden for samme indsatsniveau, og tilbuddet skal således inden for indsatsniveauet indrette den konkrete indsats, så den imødekommer borgerens konkrete behov. Således kan indsatsniveauet ses som en overligger, mens indsatsen inden for pakken kan variere. Spændet i timer betyder også, at der tages højde for, at borgerens behov kan variere fx fra dag til dag eller uge til uge.

Kommunalt fastsatte takster med inddragelse af private skal give forudsigelighed
Med den nye takstmodel vil kommunerne i fællesskab i hver region lave et udspil til takster for hvert indsatsniveau beregnet på baggrund af offentlige tilbuds udgifter til at levere en tilsvarende indsats. Kommunerne i regionen og repræsentanter fra både private og selvejende leverandører inddrages i en efterfølgende forhandling med henblik på en aftale om priserne.

Formålet med at kommunerne laver et udspil til en takst er at have et grundlag at drøfte med de private og selvejende ud fra, der bygger på de offentlige tilbuds omkostninger ved at levere en indsats. Samtidig kan udspillet afviges med den endelige takst, såfremt kommunerne og de private og selvejende aktører bliver enige herom. Dermed understøttes det også, at der tages højde for særlige forhold på de private tilbud, som der skal tages hensyn til i takstfastsættelsen.

Alle tilbud uagtet ejerform modtager de samme faste takster. Det betyder, at kommunale tilbud i lighed med ikke-kommercielle (selvejende) og kommercielle private samt regionale tilbud skal operere på de fastsatte takster. Det vil ligesom i dag være muligt for et tilbud selv at vælge, om tilbuddet ønsker at modtage en borger. Det vil derfor i sidste ende være kommunen, som via forsyningsforpligtelsen har ansvaret for, at der findes et tilbud, som kan dække borgerens behov.

Taksterne kan differentieres for at rumme forskelle i borgerbehov
Aftalepartierne er enige om, at det er helt centralt, at alle borgere fortsat kan få dækket deres behov. Borgere på botilbudsområdet kan have meget forskellige behov, og der er fx tilbud, som har borgere med behov for særlige medarbejderkompetencer eller særlige fysiske faciliteter, som derfor kræver en dyrere indsats. Derfor er der med modellen mulighed for at fastsætte flere takster for et givent indsatsniveau. Det betyder også, at takstmodellen er indrettet, så det vil være muligt at rumme den mangfoldighed af tilbud, der findes, herunder tilbud som leverer højt specialiserede indsatser. Rammerne for de forskellige takstniveauer inden for indsatsniveauerne fastlægges i et efterfølgende fagligt arbejde med inddragelse af relevante aktører, herunder de private og selvejende. Antallet af takstniveauer skal være tilstrækkelige til at opfylde alle borgeres behov. Sigtet er et afgrænset antal indsatsniveauer og takster for at sikre et let og gennemskueligt system for alle.

Borgeres individuelle behov skal fortsat imødekommes
Aftalepartierne er enige om, at borgeren skal visiteres til et indsatsniveau og et tilbud, som imødekommer borgerens individuelle behov inden for det givne indsatsniveau, fx i forhold til støtteomfang, målgruppe og de faglige ydelser, der leveres på tilbuddet. Der ændres ikke på, at visitationen skal bero på en konkret og individuel vurdering af borgerens behov ligesom i dag. Modellens inddeling i indsatsniveauer skal derfor ses som en ændring i afregningsmodellen mellem kommune og botilbud. Der er ikke tale om en ændret vurdering af borgers behov og ændringen har ikke betydning for, hvilke indsatser borger er visiteret til, herunder omfanget af den hjælp og støtte, borger er visiteret til.

Takstmodellen giver heller ikke anledning til, at borgere, som allerede er på et botilbud i dag, skal have ændret indsats alene som følge af takstmodellen. Alle borgere skal i udgangspunktet have samme indsats fremover som i dag. Borgere, som er på et botilbud i dag, vil ved overgang til den nye takstmodel blive tilknyttet et indsatsniveau, der svarer til den indsats, de allerede er visiteret til – selve indsatsen for borgeren ændres ikke. Der kan dog være tilfælde, hvor borgerens nuværende indsats ikke direkte kan oversættes til et indsatsniveau, fx fordi omfanget af indsatsen ikke fremgår af afgørelsen. I sådanne tilfælde vil kommunen skulle foretage en vurdering af, hvilket indsatsniveau borgerens nuværende indsats svarer til – selve indsatsen for borgeren ændres ikke. Der vurderes derudover at kunne være tilfælde, hvor der vil være behov for at genbesøge indsatsen til borgeren, fx hvis borgerens nuværende botilbud vælger at ophøre som følge af takstmodellen. I sådanne tilfælde vil kommunen som i dag skulle visitere borgeren til et nyt tilbud. Det enkelte botilbud vil ikke kunne justere i den indsats, borgeren modtager med henvisning til spændet i indsatsniveauet, uden at kommunen inddrages.

Hvis borgerens behov varigt udvikler sig udover indsatsniveauet (i opadgående eller nedadgående retning), skal kommunen omvisitere borgeren til et nyt indsatsniveau (og derved anden takst). Kommunen skal også i dag træffe en ny afgørelse, hvis kommunen vurderer, at borgeren har behov for en anden indsats.

Tilbuddene skal som udgangspunkt ikke regodkendes eller nygodkendes som følge af en ny takstmodel, men oplysninger om hvilke indsatsniveau, de tilbyder på Tilbudsportalen, vil som øvrige oplysninger skulle godkendes. Der kan dog være botilbud, som med omlægningen til den nye takstmodel ønsker at justere den indsats, de vil levere fremover ift. i dag i en sådan grad, at der er tale om en væsentlig ændring, som skal regodkendes af socialtilsynene efter almindelig praksis.

Med modellen vil socialtilsynets hovedopgave fortsat være løbende at føre driftsorienteret tilsyn med, at tilbuddene har den fornødne kvalitet, herunder på baggrund af de objektive kriterier, der ligger til grund for inddelingen i indsatsniveauerne. Kommunerne har fortsat forsyningsforpligtelsen og hertil skal kommunen ligesom i dag via det personrettede tilsyn sikre, at borgeren får den rette indsats, som dækker borgerens behov. Der ændres heller ikke på borgernes klagemuligheder med modellen. Borgere, der vurderer, at den visiterede indsats ikke er tilstrækkelig eller ikke har den fornødne kvalitet ift. borgers behov, og dermed er uenige i kommunens afgørelse, herunder også afgørelse om valg af indsatsniveau eller tilbud, kan som i dag klage til Ankestyrelsen.

Med henblik på at styrke socialtilsynet og forberede overgangen til det nye takstsystem og implementering afsættes 5 mio. kr. årligt i perioden 2027-2030. Midlerne fordeles mellem socialtilsynene, som selvstændigt kan anvende midlerne til at understøtte indfasningen, herunder til kompetenceudvikling.

Redskaber til at sikre den rette indsats

For at der kan følges op på, om borgeren er visiteret til den rette indsats, skal kommuner og tilbud tre måneder efter visitationen overveje, om borgeren er visiteret til det rigtige indsatsniveau, eller der er behov for justering. Hvis kommunen vurderer, at borgeren har behov for et enten lavere eller højere indsatsniveau, skal borgeren visiteres til et andet indsatsniveau.

Samtidig skal det undgås, at en takstmodel med faste indsatsniveauer indebærer, at borgere opsiges med dags varsel, fordi behovet i fx en uges tid overstiger indsatsniveauets støttetimer. Derfor lovreguleres kontrakten mellem tilbud og kommune, og der fastsættes en standardopsigelsesperiode. Det skal bl.a. understøtte, at der er tilstrækkelig tid til at finde et nyt tilbud, som kan imødekomme borgerens behov, så borgeren ikke ender med at komme i klemme. Det skal desuden understøtte, at tilbuddene ikke kommer i en økonomisk klemme, hvis kommunen opsiger kontrakten, og tilbuddet risikerer at stå med en tomgangsplads.

Nye dataværktøjer skal understøtte kvaliteten

Aftalepartierne er enige om, at der er behov for mere gennemsigtighed på området, som både skal gøre det lettere for sagsbehandlere at finde det bedste tilbud til borgerne og for borgere at se, om indsatsen står mål med det, de er visiteret til. Det vil styrke borgernes retssikkerhed og

forudsætninger for at få den rette indsats. Ligeledes skal gennemsigtighed i takstfastsættelsen bidrage til, at tilbuddene har klare rammer og kan agere på markedet på lige vilkår.

For at understøtte gennemsigtighed i, hvad der leveres på tilbuddene og mulighed for at følge op på indsatsen, indsamles nye data, og der udarbejdes databaserede værktøjer, som bl.a. skal bidrage til at understøtte, at borgeren får den rette hjælp og støtte.

Nationale krav skal understøtte lige vilkår mellem offentlige og private leverandører
Aftalepartierne er enige om, at der er mange gode selvejende og kommercielle private tilbud, som fortsat skal kunne levere gode sociale indsatser til borgerne. Det har derfor været vigtigt for aftalepartierne at understøtte, at de selvejende og de private leverandører fortsat har mulighed for at levere på botilbudsområdet ved at understøtte lige vilkår. Derfor indføres en række konkrete greb, som er inspireret af reglerne indført med ældreformen:

- *Nationale krav til beregning af taksten:* Der laves en nationalt fastsat opbygning af taksten og retningslinjer for beregning af taksten for indsatsniveauerne på kommunernes tilbud, hvor der tages udgangspunkt i timepriser. Reglerne vil omhandle, hvilke omkostninger og indtægter der skal indgå i takstberegningen, fx udgifter til direkte borgertid (tid der anvendes sammen med borgeren), og udgifter til ikke-direkte borgertid (fx ferie, helligdage, sygdom, personalemøder mv.). Prisgrundlaget skal omfatte samtlige direkte og indirekte, langsigtede omkostninger ved at levere en tilsvarende social indsats. Takstfastsættelsen skal tage højde for forskelle i borgernes faktiske støttebehov, kompleksitet og krav til medarbejderkompetencer, bemanding og fysiske rammer. Med indførelse af indsatsniveauer og nationale krav til beregning af taksten sikres øget gennemsigtighed i, at der ikke opstår en systematisk forskel i støttebehov mellem borgere hos offentlige, selvejende og private leverandører inden for samme indsatsniveau.
- *Nationalt fastsat overheadsats:* En national fastsat overheadsats skal dække udgifter til ledelse, administration og øvrige udgifter, som ikke direkte er afhængige af borgers støttebehov. Der gennemføres en analyse med henblik på at afdække, hvad overheadsatsen skal være. Overheadsatsen fastsættes på grundlag af en ekstern, uvildig analyse, der kritisk undersøger de relevante omkostninger og deres afgrænsning. Repræsentanter fra kommuner, regioner samt private og selvejende leverandører inddrages i analysen, herunder i forudsætninger for beregning af overheadsatsen. Metode og beregningsgrundlag drøftes med aftalepartierne og offentliggøres.
- *Offentliggørelse af beregningsgrundlag:* Kommunerne skal i forbindelse med fastsættelse af taksterne offentliggøre grundlaget herfor, så der er fuld gennemsigtighed i, hvad takstfastsættelsen bygger på. Således vil kommunerne i fællesskab på regionsniveau skulle fremlægge de konkrete udgifter forbundet med levering af ydelsen eller drift af tilbuddet, som ligger til grund for deres beregning af taksterne for de enkelte indsatsniveauer. Det omfatter både borgerrelaterede omkostninger (fx løn) og ikke-borgerrelaterede omkostninger på tilbuddene. Det gælder også udgifter og ydelser, som finansieres eller leveres af andre dele af kommunen eller regionen. Finansiering uden for taksten skal synliggøres og også indgå i genberegningen, så der sikres reelt lige vilkår.
- *Genberegning og efterregulering af taksterne:* Eventuelle afvigelser mellem takst og faktiske omkostninger vil blive efterreguleret. Der indføres en model på botilbudsområdet tilsvarende den på ældreområdet, hvor kommunerne minimum én gang årligt foretager en genberegning og eventuel efterregulering af taksterne. Finansiering uden for taksten skal synliggøres og også indgå i genberegningen, så der sikres reelt lige vilkår.
- *Kontrolenhed:* For at sikre at private og offentlige tilbud kan konkurrere på lige vilkår, skal der etableres en kontrolenhed. Kontrolenheden skal kunne prøve, om samtlige relevante omkostninger er medtaget, om beregningerne bygger på reelt sammenlignelige indsatser og tilbud, og om de nationale regler er fulgt. Kontrolenheden skal kunne kræve, at en takst genberegnes og efterreguleres minimum én gang årligt, hvis beregningen ikke følger de nationalt fastsatte rammer. Relevante brancheorganisationer får adgang til at kunne indgive klager. Kontrolenheden skal alene kontrollere prisfastsættelse og har prioriteringsadgang. Det er fortsat socialtilsynet, der skal føre tilsyn med, at tilbuddet har den fornødne kvalitet. Der igangsættes et arbejde mellem de relevante ministerier med henblik på at fastlægge de nærmere rammer og regler for kontrolenheden på botilbudsområdet, herunder frister for sagsbehandling, genberegning og

efterregulering, som kan realiseres inden for den fastsatte økonomiske ramme. Resultatet af arbejdet drøftes med aftalepartierne i 2027.

- *Håndbog:* Der udarbejdes en håndbog til brug for kommunerne ved beregning af taksterne efter de nye regler.

Med de nationale regler for takstfastsættelsen opstilles der klare rammer, som skal bidrage til at minimere fejl i takstfastsættelsen. Når takstfastsættelsen sker på et korrekt grundlag, understøtter det, at de private og selvejende leverandører kan levere indsatser til borgerne på lige vilkår. En fast overheadsats vil endvidere kunne bidrage til at sikre, at alle de udgifter, som en kommune fx afholder til økonomistyring i kommunens samlede administration, medgår i beregning af taksten. Det er udgifter, som i dag kan være vanskelige at opgøre, og som kan føre til, at der ikke er lige vilkår for offentlige, selvejende og private leverandører. Der gennemføres en uvildig ekstern analyse i 2027, der kritisk undersøger de relevante omkostninger og deres afgrænsning. Repræsentanter for kommuner, regioner samt private og selvejende leverandører inddrages i analysen, herunder i forudsætninger for beregning af overheadsatsen. Metode og beregningsgrundlag drøftes med aftalepartierne og offentliggøres.